

สรุปผลการสัมมนาวิชาการ
The Third French-MFU Seminar on “Aromatherapy and Spa”
วันที่ 13-14 ธันวาคม 2550
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

จัดโดย หน่วยความร่วมมือทางวิชาการฝรั่งเศส-อนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ร่วมกับ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

สนับสนุนโดย

1. สถานทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย
2. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เครือข่ายภาคเหนือ
3. ส่วนบริการงานวิจัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

สถานที่ ห้อง 306 อาคารศูนย์อาหารและกิจกรรมนักศึกษา (D1) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จ. เชียงราย

วัน/ เวลา วันที่ 13-14 ธันวาคม 2550 เวลา 08.00-17.00 น.

พิธีกร ดร. ญัฐยา เหล่าฤทธิ อาจารย์สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง มฟล.

ผู้สรุปใจความ ดร. อัมภา จิมไธสง อาจารย์สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง มฟล.

ผู้เข้าร่วม

การบรรยายครั้งนี้ได้ตั้งเป้าผู้เข้าร่วมไว้จำนวน 100 คน แต่มีผู้เข้าร่วมจริงจำนวน 81 คน ประกอบด้วย

- อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และเจ้าหน้าที่จากสถาบันอุดมศึกษา
- เจ้าหน้าที่จากสถาบันวิจัย
- นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงราย
- ผู้ประกอบการด้าน Aromatherapy and Spa
- นักศึกษาระดับปริญญาตรี-โท มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- เจ้าหน้าที่ อาจารย์ และผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

วิทยากร

1. Prof. Karim ALLAF นักวิจัยผู้ทรงคุณวุฒิ จาก LMTAI--La Rochelle University ประเทศฝรั่งเศส
2. Dr. Frédéric PIERRON แพทย์และนักวิจัย จาก ADDEVISTA-- Medical Research ประเทศฝรั่งเศส
3. ดร. ญัฐยา เหล่าฤทธิ อาจารย์สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง มฟล.

13 ธันวาคม 2551

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันทา ฟาเบรอ หัวหน้าหน่วยความร่วมมือทางวิชาการฝรั่งเศส-อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้ให้เกียรติกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วม และกล่าวเปิดการสัมมนา หลังจากนั้นจึงเริ่มการบรรยายตามลำดับ

ดร. ญัฐยา เหล่าฤทธิ ได้บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับ Aromatherapy and spa ในภาพรวม โดยได้กล่าวถึงความเกี่ยวข้องระหว่างเครื่องหอมกับวิถีชีวิตของคนไทย เครื่องหอมไทยชนิดต่าง ๆ นั้น ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันตาย จะเห็นได้จาก การนำเอาน้ำปรุง น้ำอบ แป้งกระแจะจันทร์ แป้งรำ เทียนหอม ธูปหอม ไปเป็นส่วนหนึ่งในงานต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การนำเครื่องหอมไทยและพืชสมุนไพรไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพและผิวพรรณของมารดาและทารกแรกเกิด การนำดอกไม้หอมและเครื่องหอมไปใช้ในการจัดพานวางผ้าไตร กรวยอุปัชฌาย์ พานขอมมาในงานบวช การนำดอกไม้หอมหลากหลายชนิดไปประดับตกแต่งพานหลังน้ำสังข์ พานขันหมาก พานขนมมงคล พานสินสอด พานเทียนแพ พานเชิญแหวน พานกล้วยอ้อย ในงานแต่งงาน การนำไปทำโมบายแขวนประดับตกแต่ง และการนำไปทำพวงหรีดในงานศพ เป็นต้น ในปัจจุบันนี้ เครื่องหอมเหล่านั้นและพืชบางชนิดได้ถูกนำไปเป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ และการประดับตกแต่ง เพื่ออุตสาหกรรมสปากันอย่างแพร่หลาย

Aromatherapy and Spa แบ่งได้เป็น 2 หมวดใหญ่ ๆ คือ

1. Aesthetic aromatherapy: เป็นการใช้น้ำมันหอมระเหยที่มีสารสกัดจากพืชเป็นเครื่องสำอางบำรุงสุขภาพและความงาม
2. Clinical aromatherapy: เป็นการใช้น้ำมันหอมระเหยที่มีสารสกัดจากพืช เพื่อการบำบัดรักษาโรค

Spa: สปาเป็นศูนย์กลางของการบำบัดและฟื้นฟูบำรุง ปรับสมดุล ให้กับจิตใจ ร่างกาย และอารมณ์ คนส่วนใหญ่นิยมไปสปาเพื่อบำบัดความเครียด ผ่อนคลายความเมื่อยล้าของร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้งต้องการดูแลสุขภาพและความงามไปพร้อม ๆ กัน

Essential oils: น้ำมันหอมระเหยหลากหลายชนิด เป็นผลผลิตของธรรมชาติที่มีคุณค่า เราใช้เป็นวัตถุดิบในการทำน้ำหอม เครื่องสำอางบำรุงสุขภาพและความงาม ใช้เพื่อบำบัดรักษาโรค ใช้เป็นเครื่องเทศเพื่อเพิ่มรสชาติของอาหาร ใช้เป็นสารอาหารเพื่อบำรุงร่างกาย ฯลฯ

Prof. Karim ALLAF ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการสกัดน้ำมันหอมระเหยเพื่อใช้ในวงการสปา และกรรมวิธีใหม่ ๆ ในการยกระดับคุณภาพและประโยชน์ใช้สอยของวัตถุดิบจากธรรมชาติ โดยได้บรรยายถึงหลักการและกระบวนการการสกัดน้ำมันหอมระเหยจากพืช ด้วยการใช้นวัตกรรม DIC ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลา และยังได้น้ำมันหอมระเหยที่มีคุณภาพดีอีกด้วย ซึ่งนวัตกรรมนี้สามารถประยุกต์ใช้ในทางเภสัชกรรม อุตสาหกรรมสปา น้ำหอม และเครื่องสำอางได้

Dr. Frédéric PIERRON ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบทางเคมี คุณภาพ และปริมาณของน้ำมันหอมระเหยในพืชแต่ละชนิด ควรจะมีความระมัดระวังและรอบคอบในการนำไปใช้ ถึงแม้จะมีการศึกษาฤทธิ์ทางชีวภาพของน้ำมันหอมระเหยจากพืชกันอย่างแพร่หลาย แต่อย่างไรก็ตาม ฤทธิ์ทางชีวภาพของน้ำมันหอมระเหยเหล่านั้นมีความหลากหลายแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางเคมี สภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ อายุและฤดูที่เก็บเกี่ยวพืช รวมถึงเทคนิควิธีการสกัดน้ำมันหอมระเหย ดังนั้นความเข้าใจในแต่ละองค์ประกอบทางเคมีของน้ำมันหอมระเหย จะส่งผลให้สามารถประยุกต์ใช้น้ำมันหอมระเหยได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการค้นคว้าวิจัยกว่า 10 ปี ใน 11 ประเทศ ของวิทยากรท่านนี้ ได้มีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับพืชชนิดต่าง ๆ (Chemical database) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่เน้นการนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านเภสัชกรรมเป็นหลัก ฐานข้อมูลนี้สามารถเข้าไปดูองค์ประกอบและโครงสร้างทางเคมีของพืช คุณสมบัติทางด้านการรักษาโรค ความเป็นพิษ แหล่งที่มา คุณภาพของน้ำมันหอมระเหย ประสิทธิภาพ และความปลอดภัย ฯลฯ ซึ่งความรู้เหล่านี้จะช่วยในวิเคราะห์และคัดเลือกพืช เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการสกัดน้ำมันหอมระเหย ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่เราต้องการและมีความปลอดภัยมากขึ้น

หลังจบการบรรยายแล้ว วิทยากรทั้ง 3 ท่านได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ซักถามในข้อสงสัย และร่วมกันพูดคุยถึงประเด็นเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่สามารถนำมาใช้ในอุตสาหกรรมสปาได้

จบการบรรยายเวลา 16.15 น.

14 ธันวาคม 2550

คณะวิทยากรและคณะผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้เดินทางไปศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์

ภาคเช้า เยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ “บ้านนาหลังคาแดง” ที่อำเภอแม่จัน ของอาจารย์แปลก เดชะบุญ ชมสวนพืชสมุนไพรพื้นบ้านหลายชนิด และได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ

ภาคบ่าย เยี่ยมชมโครงการคอยน้ำซับ ที่หมู่บ้านนางแลใน ชมแปลงปลูกพืชสมุนไพรที่หายากหลายชนิด การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น ลูกประคบสมุนไพร ยาอบสมุนไพร กระจับอบสมุนไพร ลูกอบน้ำ ฯลฯ รวมถึงการสาธิตการประคบสมุนไพร เพื่อดูแลสุขภาพและความงาม

ประโยชน์และผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ

1. ผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการและเทคนิค การสกัดและการวิเคราะห์ น้ำมันหอมระเหยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจด้าน Aromatherapy and Spa ต่อไป
2. เกิดเครือข่ายความร่วมมือทางด้านการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยี และองค์ความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรม Aromatherapy and Spa มากขึ้นระหว่างองค์กร ทั้งภายในและต่างประเทศ
3. เกิดความร่วมมือทางวิชาการใหม่ ๆ ระหว่างมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและหน่วยงานของฝรั่งเศส
4. อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้เรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการสกัดน้ำมันหอมระเหย และได้เรียนรู้การประยุกต์ใช้ในสถานที่จริงจากการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ทั้ง 2 แห่ง ซึ่งสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้
5. สร้างแรงบันดาลใจให้กับอาจารย์และนักศึกษา ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาความรู้ทางด้าน Aromatherapy and Spa ต่อไป

ข้อสังเกตจากการเข้าร่วมโครงการ

1. การสัมมนาในครั้งนี้ ได้รับความสนใจจากอาจารย์ ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นอย่างดี จะสังเกตเห็นว่าอาจารย์และบุคลากรให้ความสนใจและตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่ทางหน่วยงานจัดขึ้นมากกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา จึงถือได้ว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างมาก
2. วิทยากรมีความตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้ เป็นอย่างดี เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ซักถามข้อสงสัยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และเป็นกันเอง
3. ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แต่ถ้าเป็นไปได้ควรจะจับกลุ่มอภิปรายกัน เพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย อันจะนำไปสู่ประเด็นการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป
4. ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความประทับใจในสถานที่ดูงานทั้ง 2 แห่ง ซึ่งทำให้ผู้เข้าร่วมได้รับประสบการณ์โดยตรง และเกิดแรงบันดาลใจในการที่จะค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ด้านพืชสมุนไพร และคุณประโยชน์ของพืชเหล่านั้น
5. เนื่องจากมีเวลาจำกัด จึงทำให้วิทยากรไม่สามารถบรรยายความรู้ภาคทฤษฎีได้ละเอียดนัก แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านใดมีข้อสงสัย วิทยากรทั้งสามท่านก็ยินดีให้คำแนะนำและตอบข้อสงสัย โดยสามารถติดต่อกับวิทยากรทางอีเมลล์ได้โดยตรง

ข้อเสนอแนะ

1. การสรุปใจความสำคัญ ควรจะสรุปเป็นช่วง ๆ หรือตามหัวข้อย่อยที่วิทยากรพูด ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังสามารถตามทัน และไม่สับสนในเนื้อหา
2. ผู้เข้าร่วมควรมีการซักถามให้มากกว่านี้ เพราะการซักถามระหว่างการสัมมนาของแต่ละคน จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านอื่น ๆ เป็นอย่างยิ่ง จะทำให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย และยิ่งไปกว่านั้นจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี
3. หัวข้อเรื่องที่คุณเข้าร่วมอยากให้มีการจัดอบรมในครั้งต่อไป เช่น
 - การบรรยายเกี่ยวกับนวัตกรรมเครื่องสำอาง
 - แนวทางการพัฒนาสมุนไพรไทยจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สู่มาตรฐานสากล
 - น้ำหอมและการใช้ประโยชน์
 - การประยุกต์ใช้ Aromatherapy and Spa ให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล และสามารถปฏิบัติได้จริงในชุมชน
 - การเลือกใช้สมุนไพรไทยในวงการสปา และการนวดแผนไทย
 - การบริหารจัดการสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและความงาม
 - การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความงามแบบต่าง ๆ

ประมวลภาพกิจกรรมการสัมมนาวิชาการ
The Third French-MFU Seminar on “Aromatherapy and Spa”
วันที่ 13-14 ธันวาคม 2550
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ภาพบรรยากาศการสัมมนา ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง วันที่ 13 ธันวาคม 2550

ภาพกิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ วันที่ 14 ธันวาคม 2550

ศูนย์การเรียนรู้ “บ้านนาหลังคาแดง” ที่อำเภอแม่จัน

โครงการคอยน้ำซับ ที่หมู่บ้านนางแลใน

หน่วยความร่วมมือทางวิชาการฝรั่งเศส-อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง -- รายงาน